

## KSIAŻKI EKONOMICZNO-ROLNICZE

**Agricultural Advisory Services in Europe and North America** (Rolnicza służba doradcza w Europie i Ameryce Północnej). Paris 1961, OEEC Publications, s. 246. Project No 6/14-1.

Opublikowany przez EPA (Europejska Agencja Produkcyjna przy Organizacji Europejskiej Współpracy Ekonomicznej) zbiór materiałów zawiera m. in. informacje o drugiej międzynarodowej konferencji dyrektorów Wydziałów Rolnych FAO oraz dyrektorów rolniczych służb doradczych w Europie i Ameryce Płn., opis rozwoju służb doradczych w Europie (od 1957 r.) oraz w Ameryce Płn. (wg stanu na 1959 r.), wreszcie podstawową problematykę dotyczącą rolniczej służby doradczej.

**Agricultural Supply Functions — Estimating Techniques and Interpretation** (Funkcje zaopatrzenia rolnictwa. Techniki ocen oraz ich interpretacja). Ames, Iowa, 1961, Iowa State University Press, s. 305.

Komitet Badawczy Administracji Farm 13 Północno-Centralnych Stanów USA zorganizował, przy udziale Min. Rolnictwa oraz Fundacji Farmerskiej, konferencję poświęconą ocenie technik badawczych zaopatrzenia rolnictwa i następnie wydał w interesującej publikacji opracowane w wyniku konferencji materiały, wraz z dyskusją. Jest to świadomie założona, dyskusyjnie ujęta kompilacja wypowiedzi w sprawie technik badawczych oraz interpretacji uzyskanych wyników, dotyczących popytu i podaży produktów rolnych oraz związanych z nimi zagadnień. Autorzy wychodzą z założenia, że postęp osiąga się w wyniku dyskusji i wymiany poglądów, formułowania hipotez i teoretycznych uogólnień. U podstaw publikacji leży założenie, że w krajach zamożnych (wysokorozwiniętych) podaż wyprzedza popyt i decyduje tak o kształtowaniu się cen jak elastyczności zaopatrzenia. Praca jest przeznaczona dla studentów, pracowników naukowych, nauczycieli szkół rolniczych i administracji rolnej.

BAKUN E., BARWIJUK A., SZYSZKOWSKA A.: **Województwo białostockie. Zarys geograficzno-gospodarczy**. W-wa 1960, „Wiedza Powszechna”, s. 338.

Autorzy charakteryzują położenie, środowisko geograficzne, podział administracyjny, stan ludnościowy, przemysł (w tym przemysł rolno-spożywczy), rzemiosło, komunikację oraz rolnictwo, gospodarkę leśną, wodną i rybną. W ostatnich rozdziałach przedstawiono planowany rozwój rolnictwa woj. białostockiego, który powinien iść w kierunku: 1) zmniejszenia upraw zbożowych (głównie żyta) na rzecz roślin przemysłowych oraz pastewnych; 2) rozwoju przemysłu rolnego (m. in. rozszarnictwa) 3) wzrostu hodowli, szczególnie bydła; 4) systematycznego wzrostu plonów z ha wszystkich ziemiopłodów, 5) rozwoju mechanizacji rolnictwa; 6) zmeliorowania i zagospodarowania użytków zielonych; 7) dalszego wprowadzania zespołowych form gospodarowania (spółdzielni produkcyjnych i kółek rolniczych).

BAUM E. L., DIESSLIN H. G., HEADY E. O: **Capital and Credit Needs in Changing Agriculture** (Zapotrzebowanie na kapitał i kredyt w rolnictwie). Ames, Iowa 1961, The Iowa State University Press, s. 406.

Efekt pracy sympozjum zorganizowanego przez Państwowy Uniwersytet w Iowa wraz z odpowiednimi władzami stanowymi, na którym przedyskutowano całokształt zagadnień związanych ze znaczeniem kapitału i kredytu dla ekonomicznego wzrostu, a w szczególności rozwoju rolnictwa, podstawowej struktury rynku pieniężnego i kredytowego, struktury kapitału w rolnictwie, znaczenia ich dla podniesienia produktywności, wreszcie podjętych badań i roli wykształcenia w tym

zakresie. Rzecz warta szczegółowego zapoznania się z nią tak ze względu na treść, jak sposób podania materiału oraz bogactwo danych statystycznych.

**BORISOW J. S.: Podgotowka proizwodstwiennych kadrow sielskowo chozajstwa SSSR w rienkonstruktivnyj pieriod.** (Przygotowanie kadr produkcyjnych w rolnictwie ZSRR w okresie jego przebudowy). Moskwa 1960, Ak. Nauk SSSR, s. 288.

Praca wykonana w Instytucie Historii Akademii Nauk ZSRR i przez nią wydana. Wprawdzie ma ona charakter historyczny, dotyczy bowiem przygotowania kadr dla rolnictwa w okresie jego przebudowy (1928—1937) względnie rekonstrukcji, jak nazwano okres masowej kolektywizacji. Niemniej jednak ze względu na rozmiary i tempo owej rekonstrukcji publikacja zasługuje na zainteresowanie się nią polskiego czytelnika. Autor bowiem podaje stan kadr na tle charakterystyki początków socjalistycznej przebudowy rolnictwa oraz opracowane podówczas programy zabezpieczenia rolnictwu odpowiednich kadr, ich przygotowania, związanej z tym reorganizacji średniego i wyższego szkolnictwa rolnego, tak pod względem składu nauczających i uczących się jak przebudowy pracy dydaktycznej i wychowawczej. W zakończeniu podano podsumowanie efektów przeprowadzanych akcji, w szczególności likwidacji płynności kadr, w zestawieniu z osiągnięciami wsi radzieckiej.

**BRANDT K. H., EGLER R., RIEDEL H.: Grundfragen der komplexen Leitung der Landwirtschaft durch die Organe der Staatsmacht in den Gemeinden und Kreisen** (Podstawowe zagadnienia kompleksowego kierowania rolnictwem przez gminne i powiatowe organy władzy państwowej). Berlin 1960, VEB Deutscher Zentralverlag, s. 104.

Po przeprowadzeniu pełnej kolektywizacji rolnictwa powstała potrzeba podniesienia poziomu kierowania rolnictwem poprzez wzmocnienie więzi klasy robotniczej z chłopami spółdzielcami oraz doskonalenia form organizacyjnych na bazie demokratycznego centralizmu. Najbardziej wymownym wyrazem nowych wartości w kierowaniu rolnictwem ma być kompleksowo-terytorialne planowanie jako warunek decydujący o realizacji wkładu rolnictwa w rozwiązanie podstawowych zagadnień ekonomicznych gospodarki narodowej, a jednocześnie wzmocnienie spółdzielni produkcyjnych. Zadania powyższe zostały skonkretyzowane tak dla gminnych jak powiatowych organów jednolitej administracji państwowej w podejmowaniu i realizacji przez nią odpowiednich uchwał.

**BRZOZA A.: Zarys rachunku ekonomicznego w gospodarstwie rolnym.** W-wa 1961, SGPIS, s. 154.

Skrypt zawiera pierwszą część wykładów na temat rachunku ekonomicznego w gospodarstwie rolnym, a w szczególności funkcji produkcji w układzie statycznym (zależność produktu od nakładu, współzależności między nakładami i między produktami). Skrypt ma na celu zapoznanie studentów z podstawowymi prawidłowościami techniczno-ekonomicznymi procesu produkcji w gospodarstwie rolnym, w wielu wypadkach posługuje się metodą graficzną dla uprzyświeśnienia reguł i twierdzeń. Praca została oparta w zasadzie na literaturze amerykańskiej i niemieckiej, z uwzględnieniem modyfikacji dla warunków rolnictwa polskiego.

**Buchgältierskij ucziot w sielskochozajstwiennych priedpriatijach** (Księgowość w przedsiębiorstwach rolnych). Moskwa 1960, Gosud. Izdat. Sielskochoz. Litier., s. 363.

Podręcznik, przygotowany przez pracowników wyższych uczelni rolniczych oraz instytutów naukowo-badawczych, przeznaczony dla studentów wyższych szkół rolniczych. Na podstawie założeń teoretycznych w zakresie radzieckiej księgowości, wyłożono zagadnienia organizacji i sposobów prowadzenia księgowości w sowchozach oraz w tych kolchozach, które zastosowały u siebie nowe warunki pracy i płacy gotówkowej. Cechą charakterystyczną, wyróżniającą ten podręcznik od innych, jest przedmiotowe (tematyczne) nie zaś podmiotowe (wg poszczególnych rodzajów przedsiębiorstw) wyłożenie stereotypowe w zasadzie materiału.

**Commodity Survey 1960** (Przegląd rynków różnych artykułów). New York 1961, United Nations, s. 240.

Bogato zaopatrzone w dane statystyczne i wykresy, wydawany przez ONZ przegląd światowej sytuacji rynkowej. We wstępnej, opisowej części omówione są aktualne tendencje w zakresie: cen, spożycia, produkcji, handlu, zapasów i zakładów w tym zakresie. W części II — szczegółowej — omówiono sytuację w zakresie artykułów spożywczych, tytoniu, olejów i tłuszczów, włókien, drzewa i wyrobów drzewnych, gumy, paliw i metali.

**Ekonomika rolnictwa i polityka rolna. Część III.** W-wa 1961, Książka i Wiedza s. 180.

Ukazała się III część wydawnictwa (poprzednie omówiono w numerach 3 i 5 z 1961 r.), zawierająca prace: A. Romanowa pt. „Rola i znaczenie kółek rolniczych dla rozwoju wsi oraz główne kierunki ich działalności” (działalność i dorobek kółek rolniczych, zadania kółek i ich problemy, inicjatorzy ruchu i członkowie kółek); J. Czeszkowskiej i K. Dąbrowskiego pt. „Przegląd kierunków i zmian w spółdzielniach produkcyjnych” (stan organizacyjny spółdzielni, zmiany społeczne i kierunki zmian w produkcji zespołowej oraz jej powiązania z produkcją przyzgodową, zagadnienia pracy, dochodowości, inwestycji, gospodarki finansowej i socjalnej, samorządu spółdzielczego wreszcie ocena kierunków zmian i tendencji); M. Kosieradzkiego i T. Rychlika pt. „Aktualne i perspektywiczne problemy ekonomiki i organizacji PGR” (państwowa własność rolna, zarys historyczny PGR, ich zadania, struktura organizacyjna, produkcja, wyniki gospodarowania, rentowność, specjalizacja, mechanizacja, inwestycje oraz poziom zawodowy i społeczny załóg).

FISHWICK V. C.: **Farming** (Gospodarka rolna). London 1959, The English University Press, s. 272.

Trzecie wydanie popularnie ujętego, niemniej jednak, publikowanego przez Wydawnictwo Uniwersyteckie, poradnika traktującego (w sposób specyficzny dla gospodarki kapitalistycznej) o zagadnieniach gospodarowania na roli. Punktem wyjściowym jest to, czy się ona opłaca, po czym, pod tym kątem widzenia, w sposób praktyczny podano wskazówki dotyczące: budynków gospodarskich, mechanizacji, gospodarki roślinnej i zwierzęcej, zarządzania, handlu, zastosowania osiągnięć naukowych i wreszcie problemu człowieka w gospodarstwie rolnym. Interesujący jest rozdział VII, w którym wybitni specjaliści omawiają kilkanaście gospodarstw reprezentujących poszczególne kierunki produkcji rolnej względnie rejonu rolnictwa.

GENDARME R.: **L'Economie de l'Algerie** (Sytuacja gospodarcza Algerii). Paris 1959, A. Colin, s. 236.

Autor — profesor prawa i nauk ekonomicznych — w zeszytach (nr 101) Fundacji Narodowej Nauk Politycznych (Instytut Badań Politycznych Algeru) opublikował studium dotyczące zagadnień politycznych i ekonomicznych Algeru. Dość obszernie potraktowano rolnictwo i pokrewne dziedziny gospodarki.

Mimo, iż dane pochodzą sprzed kilku lat, praca może zainteresować ze względu na szczególną aktualność problematyki tego walczącego o wolność kraju.

GORZELAK E.: **Nakłady pracy w indywidualnych gospodarstwach chłopskich.** Warszawa 1961 PWRiL, s. 573. Roczniki Nauk Rolniczych. Tom 92 D.

W serii „Monografie” ukazała się praca doktorska E. Gorzelaka, której streszczenie zostało zamieszczone w nrze 1 z 1959 r. Do obecnego wydania dodano obszerny aneks (360 str.) zawierający dane z 77 gospodarstw badanych w zakresie nakładów pracy.

GORSKIJ A. D.: **Oczerki ekonomiczskowo położenija krestjan siewiero-wostocnoj Rusi XIV—XV w.** (Szkice o sytuacji ekonomicznej chłopów północno-wschodniej Rusi w XIV—XV w). Moskwa 1960, Izd. Moskow. Uniwersiteta, s. 264.

Praca składa się z 3 szkiców, z których w pierwszym jest mowa o gospodarczej działalności chłopów, jako bezpośrednich producentach dóbr materialnych w gospodarce północno-wschodniej Rusi (a więc o rolnictwie, hodowli, bartnictwie, rybołówstwie, myślistwie, warzelnictwie, przemyśle leśnym, transporcie i handlu rolnym). W drugim szkicu poruszono sprawy własności ziemi, jako czynnika określającego społeczne położenie chłopów w warunkach feudalnych. W szkicu trzecim przeanalizowano problemy związane z ciążącymi na chłopach powinnościami, wynikającymi z feudalnego władania ziemią, m. in. problem renty. Wstęp zawiera ogólne wiadomości o problemie i motywach jego postawienia, zakończenie zaś — wnioski.

HEADY E. O., DILLON J. L.: **Agricultural Production Functions** (Zastosowanie funkcji w produkcji rolniczej). Ames, Iowa 1961, Iowa State University Press, s. VIII, 667.

Autorzy zajmują się zastosowaniem matematyki w rolnictwie, a w szczególności wszelkich funkcji matematycznych, czyli tego podstawowego pojęcia matematycznego, wyrażającego zależności dwu lub więcej wielkości zmiennych. Po wyłożeniu w pierwszych rozdziałach ogólnych zasad zastosowania funkcji do analizy i kalkulacji ekonomicznych oraz omówieniu różnych postaci funkcji, autorzy egzemplifikują ich zastosowanie w poszczególnych działach produkcji rolnej, a więc: mięsa wołowego, świniny, mleka, oraz analizie rynku, użytkowaniu gleby itp. Przy wydaniu publikacji korzystano ze współpracy dużego kolektywu autorskiego: podano ponadto obszerną bibliografię — 270 pozycji.

Ze względu na coraz szersze zastosowanie matematyki w ekonomii i ekonomikach szczegółowych, praca może wzbudzić szczególne zainteresowanie rolników-ekonomistów.

IWANOW G. W.: **Raspriedelenije dochodów w kolchozach** (Podział dochodów w kolchozach). Moskwa 1961, Izd. Moskow. Uniwersiteta, s. 44.

Popularna broszura wydana przez Uniwersytet Moskiewski zawierająca wyjaśnienia charakteru i zasad podziału dochodów w kolchozach, obowiązków spoczywających na kolchozach wobec państwa, sposobów zaspokajania społecznych potrzeb kolchozowych i systemu podziału dochodów tak na cele gospodarstwa kolchozowego, jak pomiędzy jego członków.

KAZANCEW N. D.: **Priedmiot i sistiemą kolchoznowo prawa** (Przedmiot i system prawa kolchozowego). Moskwa 1961, Izd. Moskow- Uniwersiteta, s. 52.

Broszura opracowana przez Katedrę Prawa Rolnego i Kolchozowego Wydziału Prawa Uniwersytetu Moskiewskiego zapoznaje czytelnika z założeniami marksistowsko-leninowskiej teorii kooperacji chłopstwa pracującego, jako podstawą prawa kolchozowego, jego zasadniczymi normami i stosunkami prawnymi oraz systemem prawa kolchozowego, jako jedną z gałęzi radzieckiej nauki prawa.

KOZŁOWSKI Z., TOMCZAK F.: **Zarys ekonomiki produkcji rolniczej i intensyfikacji rolnictwa**. Warszawa 1961, PWRiL, s. 304.

Publikacja o charakterze podręcznikowym opracowana na podstawie wykładów Z. Kozłowskiego na SGPiS (Katedra Ekonomiki Rolnictwa), jest w pewnym stopniu II wydaniem jego pracy pt. „Ekonomiczne problemy podstawowych gałęzi produkcji rolnej” (1959 r.). Do obecnego wydania, składającego się z dwu części (ekonomicznych problemów podstawowych gałęzi produkcji rolniczej i problemów intensyfikacji rolnictwa) zostały wprowadzone zmiany polegające na zaktualizowaniu wiadomości, ich pogłębieniu oraz dodaniu zagadnień dotyczących metod i środków intensyfikacji rolnictwa. Literaturę przedmiotu podano na końcu każdego rozdziału.

KRAUS P.: **Najważniejsze wiadomości o nasiennictwie i programie nasiennym 1961—1965**. Warszawa 1961, PWRiL, s. 64.

W związku z VI Plenum KC PZPR, które wskazało na nasiennictwo jako na szczególnie wielką rezerwę mogącą zwiększyć ogólną produkcję zbóż o 10%, a ziemniaków o 25% — ukazała się broszura przeznaczona dla aktywu społeczno-gospodarczego oraz tej części służby agronomicznej, która nie jest bezpośrednio związana z produkcją nasienną i hodowlaną nasion i sadzoniaków. Problem naświetlono od strony fachowo-rolniczej, podając jednocześnie program gospodarki nasiennej państwa na lata 1961—1965.

MADAJCZYK Cz.: **Sprawa reformy rolnej w Polsce 1939—1944**. Warszawa 1961, PWN, s. 220.

Autor opierając się na materiałach archiwalnych i prasie podziemnej, podjął próbę przedstawienia poglądów na reformę rolną, reprezentowanych przez poszczególne ugrupowania polityczne. Zagadnienie niewątpliwie ciekawe, a trudne do opracowania ze względu na niekompletny i rozproszony materiał źródłowy. Zebrane dokumenty pozwoliły na przedstawienie stosunku do reformy rządu polskiego w Londynie, delegatury i komendy AK, PPR, KRN i ZPP.

MIEDWIEDIEW W. F.: **Specjalizacja w sielskochozajstwiennom proizwodstwie** (Specjalizacja produkcji rolnej). Mińsk 1961, Gos. Izdat. BSSR, s. 192.

Wydana przez Instytut Ekonomiki Akademii Nauk Białoruskiej SRR praca poświęcona jest zagadnieniu specjalizacji i kompleksowemu rozwojowi rolnictwa (na przykładzie okręgu brzeskiego), następnie zaś specjalizacji w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, rejonom produkcyjnym i rozmieszczeniu bazy paszowej. Autor operuje bogatym materiałem faktycznym i statystycznym ujętym w tabele i kartogramy.

NIEMCZINOW P. P.: **Nowaja sistiema kołchoznowo uciota** (Nowy system rachunkowości kołchozowej). Lwów 1960, Izd. Lwowskowo Uniwersitietu, s. 326.

Publikacja wydana przez Uniwersytet Lwowski. Podano w niej nowy system opracowany w Kijowskim Instytucie Gospodarki Narodowej Ukraińskiego Instytutu Naukowo-Badawczego Ekonomiki i Organizacji Rolnictwa. System ten uwzględnia zmiany, które zaszły w gospodarce kołchozów, a które polegają na przekształceniu ich w duże, wielodziałowe, socjalistyczne gospodarstwa. Omówiono metody obliczania produkcji i nakładów pracy oraz środków materialnych na poszczególne obiekty, tak aby można było dokonywać obliczenia kosztów własnych produkcji, prac i usług, rentowności produkcji hodowlanej i kontrolowania jej pod kątem widzenia uzyskania maksymalnej wydajności przy najmniejszych nakładach.

**Normy żywienia zwierząt gospodarskich.** Praca zbiorowa pod red. M. Chomyżyna i L. Turnaua. Warszawa 1961, PWRiL, s. 234.

Nowe wydanie wprowadzające w stosunku do poprzedniego z 1957 r. zmiany i uzupełnienia m. in. w zakresie żywienia koni, buhajów, cieląt, opasów, trzody chlewnej i drobiu. Całość wydawnictwa zawiera normy żywienia poszczególnych zwierząt i przykłady dziennych dawek pokarmowych.

PIASNY J.: **Spżycie ludności wiejskiej na tle przemian społeczno-gospodarczych w Polsce Ludowej** (w latach 1948—1958) Poznań 1961, WSE, s. 211.

Nakładem Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu (Zeszyty Naukowe, Seria II — nr 18) ukazała się praca doktorska, której celem nie jest pełna analiza spożycia, lecz wskazanie ogólnych i podstawowych tendencji rozwojowych spożycia ludności wiejskiej. Badania przedmiotu, w dużej mierze oparte o materiały GUS i IER, doprowadziły autora do: 1) ustalenia poziomu spożycia oraz kierunku i dynamiki zmian spożycia), 2) interpretacji jego przyczyn i skutków, kierunku i dynamiki spożycia, 3) oceny poziomu, kierunków i tempa spożycia — przy czym większy nacisk położono na spożycie artykułów żywnościowych. Zebrane materiały dotyczą wyników ogólnopolskich, w niektórych wypadkach także w wybranych okręgach. Jako porównawcze wybrano okręgi: środkowo-zachodni (tj. poznańsko-bydgoski), przemysłowy (tj. katowicki i częściowo krakowski), południowo-wschodni (tj. rzeszowsko-lubelski i białostocki), występowały w nich bowiem istotne różnice ekonomiczne, obecnie zaś wyniki badań wykazują tendencję do wyrównania poziomu. Najpełniejsze materiały dotyczą lat 1952—1958. W pracy uwzględniono charakterystykę i ocenę piśmiennictwa na temat spożycia, metodykę i rozwój dotychczasowych badań nad spożyciem ludności wiejskiej oraz zasadnicze przemiany społeczne i gospodarcze wsi w Polsce Ludowej.

REICHEL A.: **Fragen der Arbeitsorganisation in den MTS** (Zagadnienie organizacji pracy MTS) Berlin 1959, Deutscher Bauernverlag, s. 116.

Autor wychodzi z podstawowych zadań rolnictwa oraz MTS: obniżenia kosztów własnych, podniesienia produkcji towarowej i wydajności pracy oraz wzmocnienia i rozszerzenia sektora socjalistycznego w rolnictwie, i na tym tle rozważa zagadnienia organizacji pracy MTS. Interesujące jest to, że po scharakteryzowaniu ogólnych form pracy (brygad i traktorzystów) poruszono najpierw organizację pracy w zimie (program prac remontowych, szkoleniowych, transportu itp.), po tym zaś prace wiosenne związane z uprawą roli i roślin, w końcu prace żniwne, sprzętu warzyw, pokosów itp. W zakończeniu omówiono niektóre wybrane metody organizacji pracy, a m. in. służbę dyspozytorską.

ROBINSON A. D.: **Dutch Organised Agriculture in International Politics 1945—1960** (Organizacja rolnictwa holenderskiego w polityce międzynarodowej 1945—1960). The Hague 1961, Martinus Nijhoff, s. 192.

Aktywność polityczno-ekonomiczna holenderskich organizacji rolniczych stanowi charakterystyczny przykład konsolidacji oraz wzrastającego znaczenia interesów grupowych w procesie kształtowania się polityki międzynarodowej. Po ustaleniu pojęć, którymi autor posługuje się w swej pracy (rzecz interesująca metodologicznie), dokonuje on przeglądu międzynarodowych zagadnień rolniczych, a na ich tle podstaw holenderskiej polityki rolnej i organizacji holenderskiego rolnictwa, po czym charakteryzuje problematykę Beneluxu przed powstaniem EEC (Europejskiej Wspólnoty Ekonomicznej). Następnie autor omawia szczegółowo negocjacje i warunki w jakich ratyfikowano EEC oraz skutki zawarcia tego międzynarodowego porozumienia, w szczególności aktywność holenderskich organizacji rolniczych tak wewnątrz jak i na zewnątrz Holandii. W zakończeniu scharakteryzowano problematykę Beneluxu po powstaniu EEC, jak też późniejsze próby koordynacji zachodnio-europejskiej polityki rolnej.

SACKIEWICZ E.: **Zagadnienia organizacyjne rynku ziemniaczanego**. Warszawa 1961, CRS, s. 67, Zeszyty Biura Ekonomicznego CRS nr 12.

Na podstawie badań ankietowych w 50 powiatach 17 województw przeprowadzono analizę rynku ziemniaczanego, w szczególności: towarowości produkcji ziemniaków na terenie poszczególnych rejonów, stanu istniejącej tam sieci punktów skupu, struktury uspołecznionego skupu ziemniaków wg udziału poszczególnych organizacji gospodarczych, targowiskowych obrotów ziemniakami, wreszcie przyczyn kształtowania się poszczególnych elementów rynku. Praca, opatrzona licznymi tabelami statystycznymi, pozwala zapoznać się z rolą spółdzielni zaopatrzenia i zbytu, szczególnie ważną w rejonach o niskiej towarowości produkcji.

SCHMIDT St.: **Kolejność następstwa roślin i zmianowanie w organizacji gospodarki polowej na podstawie materiałów zebranych w większych gospodarstwach dorzecza górnej i środkowej Wisły**. Wrocław 1961, Zakł. Narod. im. Ossolińskich s. 195.

Publikacja wydana jako nr 3 Prac Komisji Nauk Ekonomicznych PAN (Oddział w Krakowie). Autor interesuje się powyższym tematem od szeregu lat, a badania nad nim rozpoczął wspólnie z Wydziałem Ekonomiki Rolnej PINGW w okresie okupacji. Wiele materiałów, mimo częściowego zniszczenia, pochodzi z lat 1940—1943 i zostało obecnie wykorzystanych.

Publikacja składa się z czterech części dotyczących: kolejności następstwa roślin, budowy zmianowań według członów, ogniw, obiegów (rotacji) i liczby dobrych przedplonów (ta część — metodyczna — stanowi klucz do usystematyzowania typów zmianowań), typów zmianowań oraz ich znaczenia dla organizacji gospodarki polowej i roli zmianowań dla całości organizacji gospodarstwa rolnego.

Zmianowania w małych gospodarstwach rolnych opracował w uprzednio wydanej pracy Z. Mścichowski (również w Wydziale Ekonomiki Rolnej PINGW — Biblioteka Puławska — Seria Prac Społeczno-Gospodarczych Nr 96, 1946).

SEIDEL G.: **Die Stellung der Landwirtschaft in der Volkswirtschaft der DDR** (Udział rolnictwa w gospodarce narodowej NRD). Berlin 1960, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 60, Vorlesungen Agrarökonomik 4.

Zeszyt 4 skryptów Szkolenia Zaocznego Instytutu Ekonomiki Rolnictwa na Uniwersytetach w Berlinie, Halle, Jenie, Lipsku i Rostoku, Wyższej Szkole dla Państwowych Gospodarstw Rolnych w Meissen, Wyższej Szkole Ekonomicznej w Berlinie, Instytutu Ekonomiki Rolnej w Bernburgu przy współpracy Min. Szkolnictwa Wyższego oraz Min. Rolnictwa. W pracy zostały omówione następujące zagadnienia: wkład rolnictwa NRD do realizacji Planu 7-letniego, udział rolnictwa w produkcji globalnej, w dochodzie narodowym, produkcja towarowa rolnictwa, wzajemne stosunki i oddziaływanie między rolnictwem a innymi gałęziami gospodarki narodowej, przywóz i wywóz artykułów rolnych.

**Siemioletni plan kołchoza im. Ordżonikidze** (Siedmioletni plan kołchozu im. Ordżonikidze), Kaługa 1959, Kałużskoje Knižnoje Izdat, s. 215.

Siedmioletni plan rozwoju kołchozu, położonego o 3 km od Kozielska (rej. kałużski), sporządzony przez pracowników nauki Wszechzwiązkowego Instytutu Naukowo-Badawczego Ekonomiki Rolnictwa przy udziale kierownika kołchozu oraz pracowników fachowych (agronoma, zootechnika, lekarza weter., buchaltera i in.)

zawiera podstawowe zadania planu i wskaźniki ekonomicznej efektywności oraz rozliczenia bilansowe. Punktem wyjścia planu jest analiza działalności produkcyjnej kolchozu za ubiegłe 4 lata (1954—1958). Plan siedmioletni składa się z planów rozwoju produkcji roślinnej i zwierzęcej opracowanych dla poszczególnych upraw, rodzajów hodowli i działów produkcji ujętych we wzajemnym ze sobą powiązaniu z wyodrębnieniem funduszy niepodzielnych i bazy materialno-technicznej kolchozu, podstawowych wskaźników ekonomicznych: bilansu pracy, produkcji na 100 ha i niektórych już osiągniętych wyników.

SKALA Z.: **Systém výkupu zemědělských výrobku v ČSR** (System skupu produktów rolnych w ČSR Praha 1959, Min. potr. průmyslu a výkupu zeměd. vyr. ve Státním Zeměd. Nakl., s. 270.

Wydana przez Ministerstwo Przemysłu Spożywczego i Skupu Produktów Rolniczych praca ma na celu przedstawienie (na bazie socjalistycznych form sojuszu miasta i wsi) zagadnień związanych ze skupem produkcji rolnej w Czechosłowacji. Autor charakteryzuje rozwój skupu, jego organizację i technikę, państwowy plan rozwoju produkcji rolnej, plany kontraktacji, ceny produktów rolnych przy skupie itd.

STUPOW A. D.: **Razwitiye socialisticzeskowo sielskowo choziajstwa w Bułgarii** (Rozwój socjalistycznego rolnictwa w Bułgarii). Moskwa 1960, Gospolitizdat, s. 214.

Praca wykonana w Instytucie Ekonomiki Akademii Nauk ZSRR referuje zmiany zaszele w rolnictwie bułgarskim od rewolucji (tzn. od 9. IX. 1944 r.), do 1960 r., w którym to czasie uspołeczniono 98% powierzchni użytkowanej rolniczo ziemi. W oparciu o bogatą literaturę przedmiotu autor podaje także zasady organizacji uspołecznionych gospodarstw rolnych, rozwój poszczególnych gałęzi rolnictwa i kierunki specjalizacji rolnictwa bułgarskiego.

TYPIAK P.: **Praca w gromadzie**. Warszawa 1960, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, s. 323.

Działalność gromadzkich rad narodowych zmierza do przeobrażenia wsi i gospodarki rolnej, realizacji postępu zarówno w technice rolnej, jak w urządzeniach użyteczności publicznej, oświacie i kulturze. Ponadto rady gromadzkie powinny być koordynatorem w zakresie działalności gospodarczej, społecznej i kulturalnej dla uniknięcia niecelowego wysiłku i marnotrawienia funduszy na swym terenie. Rola koordynatora powinna również mieć duże znaczenie w planowaniu działalności przede wszystkim kółek rolniczych, jak również innych organizacji na terenie wsi. Praca P. Typiaka ma na celu ułatwienie działalności gromadzkich rad narodowych przez podanie wiadomości i wskazówek oraz przepisów prawnych (wg stanu na 31. XII. 1959 r.), m. in. dotyczących: ustroju państwa, ochrony przyrody, organizacji rolnictwa, urządzeń komunalnych, przemysłu, oświaty, zdrowotności, pomocy społecznej, obowiązków wsi wobec państwa oraz funkcjonowania gromadzkich rad narodowych i ich organów.

**Ziele und Möglichkeiten der Produktion in der Sozialistischen Landwirtschaft der DDR** (Cele i możliwości produkcji socjalistycznego rolnictwa NRD). Berlin 1961, VEB Deutscher Landwirtschaftsverlag, s. 51. Schriftenreihe der Karl-Marx-Universität Leipzig zur Fragen der sozialistischen Landwirtschaft 1.

Zeszyt pierwszy „Serii Prac Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku w sprawie socjalistycznego rolnictwa” zawiera przyczynki: O. Rosenkranza na temat stanu i możliwości produkcji socjalistycznych gospodarstw rolnych, F. Zeunera w sprawie perspektyw badań ekonomiczno-rolniczych oraz ich znaczenia dla socjalistycznego rolnictwa, G. Winklera dotyczący spożycia artykułów konsumpcyjnych pochodzenia zwierzęcego oraz tendencji rozwojowych w zakresie produkcji rolnej w NRD.